

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Biuletyn Informacyjny
Warmia i Mazury, Polska,
Unia Europejska

Olsztyn, czerwiec 2020 r.

SPIS TREŚCI

I. UNIJNE AKTUALNOŚCI	2
1. EBI wspiera czystą energię w Polsce.....	2
2. Ekologiczna i cyfrowa transformacja Europy	3
3. Zielona cała Europa	3
4. RescEU czyli rezerwy na czas kryzysu.....	4
5. Armenia na czarnej liście przewoźników	5
6. Sprawiedliwa płaca minimalna	6
7. 314 mln euro na walkę z koronawirusem	7
8. Niebieska gospodarka w UE	8
9. Zaplanuj podróż z Re-open EU.....	9
10. Demograficzne wyzwania Europy	10
11. „Zielona lista” działalności gospodarczej	10
II. Z BIURA W BRUKSELI.....	12
1. Webinarium na temat wsparcia UE w czasie kryzysu pandemii COVID-19	12
2. Webinarium dla przedstawicieli Biur Regionalnych w Brukseli	15
3. Przygotowania do Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast.....	17
4. Spotkanie dotyczące nowego instrumentu „Next Generation EU” oraz „Europejskiego planu naprawy gospodarczej”	17
III. WYDARZENIA W DOMU POLSKI WSCHODNIEJ.....	21
IV. ZAPROSZENIA, PROGRAMY, PROJEKTY, STAŻE, STYPENDIA	29
1. Access City Award 2021	29
2. Eurodesk – Programy, stypendia i staże – według terminów zgłoszeń	29

I. UNIJNE AKTUALNOŚCI

1. EBI wspiera czystą energię w Polsce

Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) zatwierdził swój pierwszy w Polsce kredyt na rzecz przedsiębiorstwa budującego i eksploatującego elektrownie fotowoltaiczne. Beneficjentem udzielonego przez bank Unii Europejskiej finansowania w wysokości 82 mln PLN (około 18 mln EUR) jest Energy Solar Projekty sp. z o.o. – jednostka zależna funduszu Energy and Infrastructure SME Fund, którym zarządza specjalizująca się w tego rodzaju przedsięwzięciach litewska spółka Lords LB Asset Management. Środki zostaną przeznaczone na budowę i eksploatację 66 niewielkich, niezależnych elektrowni fotowoltaicznych. Każda z nich będzie miała średnią moc znamionową nieprzekraczającą 1 MW, co oznacza, że łączna moc wszystkich instalacji wyniesie około 65,6 MW. Ilość energii elektrycznej wytwarzanej w ramach projektu będzie wystarczająca do zasilenia 19 tys. gospodarstw domowych.

Operacja jest objęta gwarancją z Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), który jest filarem finansowym planu inwestycyjnego dla Europy realizowanego pod wspólnym nadzorem EBI i Komisji Europejskiej. EBI współfinansuje projekt razem z DNB Bankiem Polska, przy czym każdy bank zapewnia 50 proc. długu uprzywilejowanego, natomiast udziałowcy kredytobiorcy (którym jest Energy Solar Projekty sp. z o.o.) wyłożą około 30 proc. łącznych środków niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia.

Elektrownie fotowoltaiczne powstaną w północnej części Polski, na obszarach województw zachodniopomorskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego, gdzie będzie ich najwięcej, oraz kujawsko-pomorskiego. Elektrownie podzielono między osiem spółek realizujących projekt, z których każda odpowiada za co najmniej jeden obiekt. Jednostką dominującą i właścicielem całego portfela inwestycji jest Energy Solar Projekty sp. z o.o.

W pierwszym roku funkcjonowania nowo wybudowane, niezależne elektrownie fotowoltaiczne objęte portfelem wytworzą łącznie około 68 tys. MWh energii, co pozwoli zmniejszyć roczną emisję dwutlenku węgla o 47 tys. ton. Szacuje się, że całkowita moc zainstalowana wszystkich elektrowni słonecznych w Polsce osiągnęła na koniec 2019 roku poziom 1,3 GW.

Łączna kwota finansowania udostępnionego przez EBI w ramach uruchomionego w 2018 roku kredytu programowego na realizację projektów w dziedzinie energii słonecznej w Polsce wynosi 450 mln PLN (około 100 mln EUR). Celem kredytu programowego jest wspieranie małych i średnich lądowych elektrowni fotowoltaicznych w Polsce, które korzystają z zabezpieczenia przychodów przed wahaniami cen w ramach krajowego systemu aukcji na energię ze źródeł odnawialnych. Program przyczynia się do osiągnięcia celów unijnych i krajowych w dziedzinie generowania energii ze źródeł odnawialnych, a tym samym pomaga zmniejszać emisję gazów cieplarnianych.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200527_solar_energy_pl

2. Ekologiczna i cyfrowa transformacja Europy

Komisja Europejska opublikowała najnowszy raport na temat wyników w dziedzinie nauki, badań i innowacji, w którym analizuje wyniki Europy w kontekście globalnym. Dokument zawiera 11 zaleceń politycznych zgrupowanych wokół trzech głównych filarów:

- Badania naukowe i innowacje dla bezpiecznej i sprawiedliwej przestrzeni dla ludzkości;
- Badania naukowe i innowacje dla globalnego przywództwa;
- Badania naukowe i innowacje dla gospodarki i społeczeństwa.

Podkreśla potrzebę badań i innowacji w celu wspierania zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu przedsiębiorstw, regionów i krajów, upewniając się, że nikt nie zostanie w tyle za dążeniem do wzmocnienia systemów innowacji, zwłaszcza w regionach słabiej rozwiniętych. Podkreśla także potrzebę zapewnienia Europejczykom odpowiednich umiejętności w świetle nowych rewolucji technologicznych, a także znaczącą rolę polityki w zakresie badań naukowych i innowacji we wzmacnianiu wydajności przedsiębiorstw, która prowadzi do zrównoważonego tworzenia miejsc pracy.

UE należy do czołowych graczy w dziedzinie produkcji i doskonałości naukowej. Na przykład, europejskie publikacje naukowe na temat klimatu i biogospodarki należą do najczęściej cytowanych na całym świecie (odpowiednio 25 proc. i 27 proc.). UE przoduje również jeśli chodzi o wnioski patentowe w tych dwóch obszarach (24 proc. w klimacie i 25 proc. w biogospodarce). Potrzebne są jednak dalsze wysiłki, aby przekształcić wyniki badań w zrównoważone rozwiązania rynkowe, a także zbudować silną Europejską Przestrzeń Badawczą i zwiększyć skuteczność publicznych systemów badawczych. Ponieważ digitalizacja przekształca badania naukowe i innowacje, właściwa polityka powinna wspierać zaawansowane technologie oraz umiejętności cyfrowe naukowców, a także promowanie otwartej nauki i zapewnienie wystarczających inwestycji w wysokiej jakości infrastrukturę danych. „Horyzont Europa”, kolejny program ramowy UE w zakresie badań naukowych i innowacji, będzie kluczowym elementem w zwiększaniu wysiłków w zakresie badań naukowych i innowacji.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200527_research_pl

3. Zielona cała Europa

Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący instrumentu pożyczkowego na rzecz sektora publicznego w ramach mechanizmu sprawiedliwej transformacji. Instrument będzie wdrażany we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i będzie wspierał inwestycje publiczne, które służą przejściu na gospodarkę neutralną dla klimatu. Korzystać z niego będą regiony, których gospodarka opiera się na węglu i technologiach wysokoemisyjnych. Instrument będzie obejmował 1,5 mld EUR w formie dotacji z budżetu UE oraz maksymalnie 10 mld EUR w formie pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego ze źródeł własnych. Pozwoli to na realizację inwestycji o wartości 25-30 mld EUR, które pomogą

regionom najbardziej dotkniętym skutkami przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu, zwłaszcza tym o ograniczonej zdolności do radzenia sobie z kosztami takiej transformacji.

Instrument będzie dostępny dla wszystkich państw członkowskich, początkowo oparty na przydziałach krajowych, na podstawie zaproszeń do składania wniosków spełniających następujące kryteria:

- projekty, z których skorzystają terytoria w zatwierdzonych terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji;
- projekty otrzymają pożyczkę EBI w ramach instrumentu;
- projekty, które nie generują wystarczających dochodów rynkowych.

Projekty muszą również spełniać warunki polityki kredytowej EBI. Dziedziny inwestycji to na przykład: infrastruktura energetyczna i transportowa, sieci ciepłownicze, transport publiczny, środki w zakresie efektywności energetycznej i infrastruktura społeczna oraz inne projekty, które przynoszą bezpośrednie korzyści społecznościom w regionach dotkniętych skutkami transformacji i mogą obniżyć koszty społeczno-ekonomiczne transformacji Europy w kontynent neutralny dla klimatu do 2050 r.

Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji są obecnie przygotowywane przez państwa członkowskie i będą zatwierdzane przez Komisję Europejską. Zapewnią one ramy wsparcia w trzech filarach mechanizmu sprawiedliwej transformacji: Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, z którego udzielane będą dotacje, specjalnego systemu w ramach InvestEU, który będzie przyciągał inwestycje prywatne oraz proponowanego obecnie instrumentu pożyczkowego na rzecz sektora publicznego. Komisja zapewnia wsparcie techniczne w opracowaniu terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji wszystkim 18 państwom członkowskim, które się o to zwróciły.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200528_green_energy_pl

4. RescEU czyli rezerwy na czas kryzysu

Komisja Europejska proponuje, aby UE otrzymała narzędzie umożliwiające szybsze reagowanie w przypadku wystąpienia poważnych transgranicznych sytuacji nadzwyczajnych, takich jak epidemia koronawirusa, które jednocześnie dotyczą państw członkowskich UE. W tym celu, rescEU, który jest częścią Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, zostanie znacząco wzmocniony kwotą 2 mld EUR w latach 2021-2027. Umożliwi to stworzenie rezerw sprzętu strategicznego na wypadek sytuacji nadzwyczajnych w zakresie ochrony zdrowia, pożarów lasów, wypadków chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych lub innych poważnych sytuacji kryzysowych. W związku z tym całkowity budżet unijnego mechanizmu ochrony ludności wyniesie 3,1 mld EUR.

Na podstawie wniosku Komisji, UE stworzy rezerwę zdolności reagowania kryzysowego, będzie w stanie bezpośrednio zamawiać sprzęt i w pełni finansować rozwój i koszty operacyjne zdolności rescEU.

Komisja zaproponowała również zwiększenie ogólnego budżetu na pomoc humanitarną o 5 mld EUR, przeznaczając na ten cel łącznie 14,8 mld EUR, aby lepiej reagować na rosnące potrzeby na całym świecie w ramach kolejnego długoterminowego budżetu UE na lata 2021-2027.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200602_rescEU_pl

5. Armenia na czarnej liście przewoźników

Komisja Europejska zaktualizowała unijny wykaz bezpieczeństwa lotniczego, czyli wykaz przewoźników lotniczych podlegających zakazowi wykonywania przewozów lub ograniczeniom w wykonywaniu przewozów w obrębie Unii Europejskiej, ponieważ nie spełniają oni międzynarodowych norm bezpieczeństwa.

Po dokonaniu oceny zdolności w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem, wszystkie linie lotnicze certyfikowane w Armenii zostały dodane do wykazu. Decyzja ta jest następstwem wyjaśnień ze strony armeńskiej Komisji Lotnictwa Cywilnego i sześciu armeńskich przewoźników lotniczych.

Ponadto wykaz przewoźników lotniczych posiadających certyfikaty wydane przez Kongo (Brazzaville), Demokratyczną Republikę Kongo, Kirgistan, Libii, Nepal i Sierra Leone został poddany przeglądowi i zmieniony. Do listy dodani zostali nowi przewoźnicy z tych krajów oraz usunięci ci, którzy przestali istnieć.

Unijny wykaz bezpieczeństwa lotniczego przyczynia się nie tylko do utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa w UE, ale także pomaga poszkodowanym liniom lotniczym i krajom w podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa, tak aby mogły one ostatecznie zostać usunięte z wykazu. Ponadto unijny wykaz bezpieczeństwa lotniczego stał się głównym narzędziem zapobiegawczym, ponieważ motywuje państwa, w których występują problemy w zakresie bezpieczeństwa, do podjęcia działań jeszcze przed koniecznością wprowadzenia dla nich zakazu lotów.

W wyniku aktualizacji łącznie zakazem z zakresu unijnej przestrzeni powietrznej objętych jest 96 linii lotniczych:

- 90 linii lotniczych posiadających certyfikaty wydane w 16 państwach, ze względu na niewystarczający nadzór nad bezpieczeństwem ze strony władz lotniczych z tych państw;
- 6 przedsiębiorstw lotniczych, w oparciu o stwierdzone poważne niedociągnięcia w zakresie bezpieczeństwa: Avior Airlines (Wenezuela), Blue Wing Airlines (Surinam), Iran Aseman Airlines (Iran), Iraqi Airways (Irak), Med-View Airlines (Nigeria) oraz Air Zimbabwe (Zimbabwe);
- 3 linie lotnicze podlegają ograniczeniom operacyjnym, które mogą latać wyłącznie do UE w przypadku określonych typów statków powietrznych: Air Service Comores (Komory), Iran Air (Iran) i Air Koryo (Korea Północna).

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200602_airlines_black_list_pl

6. Sprawiedliwa płaca minimalna

Komisja Europejska rozpoczęła drugi etap konsultacji z europejskimi związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców na temat zapewnienia sprawiedliwej płacy minimalnej wszystkim pracownikom w Unii Europejskiej. W ramach pierwszego etapu konsultacji – od 14 stycznia do 25 lutego 2020 r. – Komisja otrzymała uwagi od 23 partnerów społecznych z całej UE. Na podstawie tych opinii stwierdziła, że istnieje potrzeba dalszego działania na szczeblu unijnym. Od początku był to priorytet polityczny Komisji pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen, ale ostatnie wydarzenia jeszcze bardziej uwypukliły potrzebę działań UE w celu ograniczenia rosnących nierówności płac i ubóstwa pracujących.

UE szczególnie dotkliwie odczuła skutki pandemii koronawirusa, które wywarły negatywny wpływ na gospodarkę, przedsiębiorstwa oraz dochody pracowników i ich rodzin. Zagwarantowanie, by wszyscy pracownicy w UE otrzymywali godne zarobki, ma zasadnicze znaczenie dla ożywienia gospodarczego, jak również dla tworzenia sprawiedliwej i odpornej gospodarki. Płaca minimalna ma tu ważną rolę do odegrania. Jest istotna zarówno w państwach, w których minimalne wynagrodzenia są wyłącznie negocjowane w drodze układów zbiorowych, jak i w państwach, w których obowiązuje ustawowa płaca minimalna.

Płaca minimalna, która jest odpowiednio negocjowana z partnerami społecznymi, przestrzegana i aktualizowana, może:

- zapewnić pracownikom o słabszej pozycji na rynku bufor finansowy na wypadek trudnej sytuacji;
- stwarzać większe zachęty do pracy, a więc poprawiać wydajność;
- ograniczać nierówności płacowe w społeczeństwie;
- zwiększać popyt krajowy oraz odporność gospodarki;
- pomóc w zniesieniu luki płacowej między kobietami a mężczyznami.

Komisja nie ma na celu ustanowienia jednolitej europejskiej płacy minimalnej, ani zharmonizowania systemów ustalania takiej płacy. Wszelkie ewentualne środki byłyby stosowane różnie, w zależności od systemów ustalania płacy minimalnej oraz tradycji państw członkowskich, przy pełnym poszanowaniu kompetencji krajowych i swobody zawierania umów przez partnerów społecznych.

W dokumencie będącym podstawą drugiego etapu konsultacji określono możliwe warianty działania UE w celu zapewnienia, aby płace minimalne były ustalane na odpowiednich poziomach i chroniły wszystkich pracowników. Negocjacje zbiorowe mają decydującą rolę do odegrania, co podkreślili partnerzy społeczni w swoich odpowiedziach na pierwszy etap konsultacji. Dlatego inicjatywa UE będzie miała na celu zapewnienie, aby:

- istniał dobrze funkcjonujący system negocjacji zbiorowych w zakresie ustalania płac;
- krajowe ramy prawne umożliwiały ustanowienie i regularne aktualizowanie ustawowej płacy minimalnej według jasnych i stabilnych kryteriów;
- partnerzy społeczni mieli rzeczywisty udział w procesie ustalania ustawowej płacy minimalnej w celu poprawy adekwatności płacy minimalnej;

- zróżnicowanie płacy minimalnej i odstępstwa od niej zostały wyeliminowane lub ograniczone;
- krajowe ramy prawne regulujące płacę minimalną były skutecznie przestrzegane i działały mechanizmy monitorowania.

Komisja zaprasza partnerów społecznych do nadsyłania odpowiedzi w ramach konsultacji do 4 września 2020 r. Jedną z kwestii jest rodzaj instrumentu, który byłby najbardziej właściwy. Komisja rozważa zarówno instrumenty ustawodawcze, jak i środki o charakterze nieustawodawczym, tj. dyrektywę w obszarze warunków pracy oraz zalecenie Rady.

Następnym krokiem po zakończeniu drugiego etapu konsultacji będą albo negocjacje z partnerami społecznymi w celu zawarcia porozumienia na podstawie art. 155 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), albo przedłożenie wniosku ustawodawczego przez Komisję Europejską.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200603_minimum_wage_pl

7. 314 mln euro na walkę z koronawirusem

Za pośrednictwem pilotażowego programu „Akcelerator” Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC) Komisja Europejska przyznała prawie 166 mln EUR 36 przedsiębiorstwom w celu walki z pandemią koronawirusa. Oprócz tego ponad 148 mln EUR zostanie przyznanych kolejnym 36 przedsiębiorstwom w celu realizacji Planu odbudowy Europy, dzięki czemu łączna kwota inwestycji z programu „Horyzont 2020” wyniesie w tej rundzie 314 mln EUR.

Wybrane przedsiębiorstwa będą prowadzić prace nad pionierskimi projektami, takimi jak np. zwiększenie produkcji chusteczek do odkażania biologicznego; opracowanie systemów monitorowania respiratorów, które zapewniłyby osobom udzielającym pierwszej pomocy informacje zwrotne w czasie rzeczywistym na temat jakości wentylacji dostarczanej pacjentowi; stworzenie platformy w zakresie przeciwciał w celu leczenia poważnych przypadków zakażenia. Ponadto 139 przedsiębiorstw, które również walczą z koronawirusem, ale które nie mogły otrzymać finansowania w tej rundzie z powodu ograniczeń budżetowych, otrzymały nowo wprowadzoną pieczęć doskonałości COVID-19 w uznaniu wartości ich wniosków, a także aby pomóc im przyciągnąć wsparcie z innych źródeł finansowania.

Dodatkowych 36 przedsiębiorstw, które mają wspierać plan odbudowy Europy, będzie działało w wielu sektorach i w ramach wielu projektów, które obejmują na przykład rozwój silniejszych i wyższych wież turbin wiatrowych wytwarzanych z modułów drewnianych, co może w znacznym stopniu przyczynić się do zmniejszenia kosztów energii wiatrowej, a także opracowanie systemu produkcji nawozów organicznych i opartego na technologii blockchain rozwiązania w dziedzinie zrównoważonych praktyk producentów w zakresie recyklingu. Ponadto kolejnych 679 pieczęci doskonałości przyznano wnioskowi, które były wysokiej jakości i spełniły kryteria finansowania EIC, ale nie mogły uzyskać finansowania z uwagi na ograniczony budżet.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200608_akcelerator_pl

8. Niebieska gospodarka w UE

Z tegorocznego przeglądu wyników sektorów gospodarki UE związanych z oceanami i środowiskiem przybrzeżnym wynika, że niebieska gospodarka UE przyczynia się do ożywienia gospodarczego i toruje drogę do Europejskiego Zielonego Ładu. Niebieska gospodarka obejmuje nie tylko tradycyjną działalność, taką jak rybołówstwo czy transport, ale także pozyskiwanie energii z morskich źródeł odnawialnych.

Komisja Europejska opublikowała „Sprawozdanie na temat niebieskiej gospodarki UE w 2020 r.”, w którym przedstawiono przegląd wyników sektorów gospodarki UE związanych z oceanami i środowiskiem przybrzeżnym. Stan niebieskiej gospodarki w UE jest dobry: w 2018 r. obroty w tym sektorze wyniosły 750 mld EUR. W 2018 r. w sektorach niebieskiej gospodarki pracowało 5 mln osób, co oznacza wzrost aż o 11,6 proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrost ten był napędzany głównie przez sektor turystyki przybrzeżnej.

Środowisko morskie kojarzymy zazwyczaj z tradycyjną działalnością, taką jak rybołówstwo czy transport, jednak obecnie funkcjonuje w nim coraz więcej nowych, innowacyjnych sektorów, np. sektor energii z morskich źródeł odnawialnych. UE, będąca światowym liderem w dziedzinie technologii wykorzystujących energię mórz i oceanów, ma szansę, aby do 2050 r. wkład źródeł morskich w produkcję energii elektrycznej osiągnął poziom nawet 35 proc.

W sprawozdaniu po raz pierwszy szczegółowo omówiono środowiskowy wymiar niebieskiej gospodarki, dzięki któremu może ona przyczynić się do osiągnięcia celów w zakresie środowiska. W latach 2009-2017 produkcja CO² na jednostkę wartości dodanej brutto w sektorze rybołówstwa i akwakultury spadła o 29 proc., co oznacza, że rozwój tego sektora jest wyraźnie oddzielony od produkcji gazów cieplarnianych. Ponadto w sprawozdaniu podkreślono związek między zrównoważonymi połowami a pozytywnymi wynikami gospodarczymi.

W innych sektorach również trwają prace nad zazielenianiem. Na skutek wprowadzenia w 2020 r. przez Międzynarodową Organizację Morską limitu zawartości siarki, transport morski w coraz większym stopniu skupia się na mniej emisyjnych źródłach energii. Należy także wspomnieć o sieci „zielonych portów”, która zmniejsza ślad ekologiczny tych ważnych pod względem gospodarczym węzłów łączących ocean ze stałym lądem.

W sprawozdaniu przeanalizowano także wartość ekonomiczną szeregu usług ekosystemowych zapewnianych przez oceany, do których należy zapewnianie siedlisk dla życia morskiego, sekwestracja dwutlenku węgla i procesy wpływające na zmianę klimatu i różnorodność biologiczną.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200615_blueinvest_pl

9. Zaplanuj podróż z Re-open EU

Komisja Europejska uruchomiła „Re-open EU” – platformę internetową, która ma pomóc w bezpiecznym wznowieniu podróży i turystyki w Europie. Zapewni ona informacje w czasie rzeczywistym na temat granic i dostępnych środków transportu oraz usług turystycznych w państwach członkowskich. Na stronie znajdują się praktyczne informacje dostarczane przez państwa członkowskie na temat ograniczeń w podróżowaniu, zdrowia publicznego i środków bezpieczeństwa, takich jak niezbędny odstęp między osobami czy obowiązek noszenia maseczek, oraz inne przydatne informacje dotyczące unijnych i krajowych ofert turystycznych. Dzięki temu Europejczycy będą mogli odpowiedzialnie i świadomie zarządzać nadal istniejącym ryzykiem związanym z pandemią koronawirusa przy planowaniu wakacji i podróży w miesiącach letnich i w późniejszym okresie.

Platforma „Re-open EU” jest częścią pakietu Komisji dotyczącego turystyki i transportu z 13 maja 2020 r., uruchomionego w celu odbudowania zaufania osób podróżujących w UE i wsparcia europejskiej branży turystycznej we wznowieniu działalności przy zachowaniu koniecznych środków ostrożności. Nowa platforma, która jest również dostępna w wersji na telefony komórkowe (w formie aplikacji internetowej), może stanowić główny punkt odniesienia dla każdego, kto podróżuje po UE, gdyż skupia w jednym miejscu aktualne informacje od Komisji i państw członkowskich. Pozwoli ona na przeglądanie informacji specyficznych dla danego kraju, aktualizacji i porad dotyczących każdego państwa członkowskiego UE za pośrednictwem interaktywnej mapy. Informacje te będą łatwo dostępne przez aplikację lub stronę internetową w 24 językach urzędowych UE.

Platforma zawiera ponadto informacje na temat systemów bonów patronackich, które pozwalają klientom udzielić wsparcia swoim ulubionym hotelom lub restauracjom poprzez zakup bonów na pobyt lub posiłek po wznowieniu działalności, aby wspomóc europejską branżę gastronomiczno-hotelarską w okresie stopniowego znoszenia restrykcji i otwierania granic. Bony patronackie pomagają firmom zachować płynność finansową przez pobieranie należności za usługi odłożone w czasie. Kwota wpłacona przez klienta trafia bezpośrednio do dostawcy usługi.

Z kolei Europejska cyfrowa platforma kulturalna, Europeana, uruchamia serwis Discovering Europe – kolekcję dzieł sztuki i fotografii przedstawiających najpiękniejsze zakątki Europy. Na stronie Europeana Pro powstanie także specjalny hub turystyczny, który umożliwi osobom związanym zawodowo z dziedzictwem kulturowym zapoznanie się z inicjatywami wspomagającymi turystykę na terenie całej UE.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200615_reopen_pl

10. Demograficzne wyzwania Europy

Komisja Europejska przyjęła pierwsze sprawozdanie na temat skutków zmian demograficznych. Przedstawiono w nim długoterminowe trendy demograficzne w europejskich regionach – od dłuższej średniej długości życia, po niższe współczynniki urodzeń, starzenie się społeczeństw, mniejsze gospodarstwa domowe i rosnącą urbanizację. Sprawozdanie pokazuje również zmniejszający się udział Europy w populacji światowej – oczekuje się, że do 2070 r. będzie on wynosił mniej niż 4 proc. ludności świata. Sprawozdanie ilustruje znaczne różnice między regionami pod względem zmian demograficznych, a także zwraca uwagę na potrzebę zajęcia się wpływem tych zmian na wzrost i zrównoważony rozwój, zatrudnienie, zdrowie i opiekę długoterminową w różnych częściach Europy.

Sprawozdanie inicjuje prace Komisji w tej dziedzinie i pomoże w określeniu tego, jak najlepiej wspierać ludzi, regiony i społeczności najbardziej dotknięte tym problemem. Sprawozdanie będzie stanowiło w szczególności podstawę dla przyszłej zielonej księgi w sprawie starzenia się i długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich.

Uzupełnieniem sprawozdania są zestawienia informacji dotyczące poszczególnych krajów oraz pełne dane statystyczne, które można znaleźć na nowej, specjalnej stronie internetowej Komisji poświęconej demografii.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200618_demographic_pl

11. „Zielona lista” działalności gospodarczej

Parlament Europejski przyjął rozporządzenie w sprawie systematyki – kluczowego aktu prawnego, który przyczyni się do wprowadzenia Europejskiego Zielonego Ładu poprzez zwiększenie inwestycji sektora prywatnego w ekologiczne i zrównoważone projekty. Jest to pierwsza na świecie „zielona lista”, czyli system klasyfikacji (systematyki) działalności gospodarczej zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju. Stworzony zostanie wspólny język przeznaczony do powszechnego stosowania przez inwestorów dokonujących inwestycji w projekty i rodzaje działalności gospodarczej, które wywierają znaczący pozytywny wpływ na klimat i środowisko. Ten akt prawny będzie miał zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r., ponieważ umożliwi inwestorom przekierowanie inwestycji na technologie i przedsięwzięcia o bardziej zrównoważonym charakterze.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisja opublikowała również zaproszenie do składania wniosków o członkostwo w platformie ds. zrównoważonego finansowania. Pomoże ona Komisji w przygotowaniu technicznych kryteriów kwalifikacji (tzw. „aktów delegowanych”), które umożliwią dalsze opracowywanie systematyki. Jej członkowie będą również doradzać Komisji w odniesieniu do dalszego opracowania systematyki UE, aby uwzględnić inne cele dotyczące zrównoważonego rozwoju, oraz udzielać bardziej kompleksowych porad na temat zrównoważonych finansów.

Platforma będzie organem doradczym składającym się z ekspertów z sektora prywatnego i publicznego. Będzie się ona składać z maksymalnie 57 członków, z których 50 zostanie wybranych w wyniku zaproszenia do składania wniosków. Platforma będzie się składać – z zachowaniem równowagi – z przedstawicieli zainteresowanych stron, w tym osób prywatnych wyznaczonych jako posiadające udokumentowaną wiedzę i doświadczenie, osób prywatnych reprezentujących wspólne interesy zainteresowanych stron, organizacji reprezentujących zainteresowane podmioty prywatne, organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie oraz organizacji reprezentujących środowiska akademickie i instytuty badawcze. Pozostałych siedmiu członków zostanie bezpośrednio wyznaczonych przez DG FISMA. Będą to przedstawiciele podmiotów publicznych, takich jak Europejska Agencja Środowiska (EEA) i Europejski Bank Inwestycyjny (EBI).

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/200619_green_pl

II. Z BIURA W BRUKSELI

1. Webinarium na temat wsparcia UE w czasie kryzysu pandemii COVID-19

Z inicjatywy Dyrektora Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli, w dniu 28 maja 2020 r. odbyło się webinarium dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Głównymi mówcami byli Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego pan Gustaw Marek Brzezina oraz Dyrektor Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce pan Marek Prawda, a także zaproszeni przedstawiciele Komisji Europejskiej. Tematem webinarium było wsparcie, jakim Unia Europejska służy państwom Wspólnoty w czasie kryzysu pandemii COVID-19.

COVID-19 to globalne wyzwanie, które wymaga globalnych rozwiązań¹. Obecne załamanie zmusza nas do mobilizacji wszystkich dostępnych środków w dotąd niespotykanym wymiarze, aby chronić życie i zdrowie, łagodząc jednocześnie społeczno-gospodarcze konsekwencje pandemii.

Pandemia COVID-19 dotarła do każdego zakątka Unii i świata. Skutki gospodarcze i społeczne pandemii w poszczególnych państwach członkowskich są jednak bardzo różne, podobnie jak zdolność państw do amortyzacji wstrząsów i reagowania na nie – Komisja Europejska podjęła zdecydowane działania ukierunkowane na wspieranie sektora zdrowotnego, odbudowę oraz stymulowanie unijnych gospodarek, wspieranie badań związanych ze szczepionką, leczeniem, diagnostyką oraz skuteczniejszym systemem zabezpieczania przed przyszłymi zagrożeniami zdrowotnymi o podobnej skali². *Bez środków z Unii Europejskiej, szczególnie jako Samorząd Województwa, nie mielibyśmy wyraźnych możliwości walki z koronawirusem. Polska jest jednym z głównych beneficjentów polityki spójności (...) Bycie w Unii Europejskiej powoduje, że mamy możliwość reagowania* - podkreślił Marszałek Województwa pan Gustaw Marek Brzezina. Unia Europejska zareagowała na obecną sytuację bardzo skutecznie, umożliwiając państwom członkowskim sprawne dostosowywanie uwarunkowań programowych na potrzeby szybkiego reagowania w obliczu skutków pandemii. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dzięki pomocy unijnej wyasygnował 68 mln złotych na wsparcie krytycznego obszaru służby zdrowia, z czego 7 mln złotych stanowi budżet województwa. Stanowcze renegecje z Komisją Europejską dały Samorządowi możliwość równoległego rozdysponowania 40 mln złotych na poprawę sytuacji zdrowotnej według założeń zgodnych z Regionalnym Programem Operacyjnym. Wsparcie w wysokości 30 mln złotych to pomoc, którą otrzymują w regionie także placówki POZ, ambulatoria, szpitale powiatowe i wojewódzkie. Rezerwa kryzysowa została wykonana jako jedna z pierwszych na zakup niezbędnych środków ochrony osobistej oraz sprzętu medycznego (ozonatory, respiratory). Działania Samorządu Województwa w zakresie ochrony zdrowia to nie tylko wsparcie finansowe – *Tutaj należą się ogromne podziękowania dla samorządów każdego szczebla* – mówił Marszałek Województwa. Dzięki dyscyplinie oraz zaangażowaniu samorządowców Warmii i Mazur, którzy jako jedni z pierwszych podjęli działania na rzecz

¹ Źródło: <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/coronavirus/>

² Źródło: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0442&from=DA>

wykonawstwa oraz nieodpłatnego przekazywania mieszkańcom maseczek, skutecznie uniknięto eskalacji liczby zachorowań w naszym regionie.

Jak podkreślił Marszałek Województwa, pandemia zaatakowała nie tylko zdrowie, ale także strukturę społeczną i gospodarczą. Warmia i Mazury to przede wszystkim turystyka, usługi, a także rolnictwo. Wraz ze spadkiem dochodów samorządów, wynoszącym w obecnej sytuacji średnio 30%-40%, to ogromne wyzwanie dla gospodarki regionu, która wymaga odpowiedzialnego prowadzenia inwestycji warunkujących rozwój społeczny, przy jednoczesnym wdrożeniu mechanizmów wsparcia i pomocy dla przedsiębiorców. W samym regionie Warmii i Mazur działa ponad 124 tysiące firm, z czego około 118 tysięcy to małe przedsiębiorstwa. Dzięki wsparciu z Regionalnego Programu Operacyjnego Zarząd Województwa za zgodą Komisji Europejskiej przeznaczy między innymi 70 mln złotych na bezpośrednie wsparcie sfery gospodarczej i działań społecznych. Nowym instrumentem wsparcia w wysokości ok. 31 mln złotych będą pożyczki obrotowe na bieżące utrzymanie oraz ochronę przedsiębiorstw i miejsc pracy w naszym województwie³. Jak podkreślił przedstawiciel Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego pan Jacek Wolski, choć Województwo Warmińsko-Mazurskie było jednym z najbardziej poszkodowanych przez kryzys pandemii ze względu na duży sektor turystyczny, obecna sytuacja może okazać się jednocześnie szansą na jego odbudowę i bezpieczne przyjmowanie turystów w regionie – *Województwo ma bardzo niską gęstość zaludnienia i bardzo mało przypadków koronawirusa. To są czynniki, które plasują województwo w najlepszej pozycji w całej Polsce. Region Warmii i Mazur to także jeden z największych producentów zielonej energii – to można wykorzystać w promocji województwa (...), które przyjmuje turystów w sposób bezpieczny, a jeszcze do tego ekologiczny (...). Istnieje ogromne zagrożenie dla gospodarki, natomiast województwo jest jednym z tych obszarów w Unii, który ma bardzo duże szanse na szybki powrót do dobrej sytuacji ekonomicznej* – mówił pan Jacek Wolski.

Rynek pracy oraz podmioty wymagające szczególnej pomocy finansowej, związanej ze skutkami pandemii, zostaną wsparte kwotą do 16 mln złotych⁴, a jednymi z beneficjentów będą także Domy Pomocy Społecznej, których w regionie obecnie funkcjonuje 54.

Rola Unii Europejskiej związana z łagodzeniem skutków pandemii to nie tylko odbudowa gospodarek i systemów zdrowotnych państw Wspólnoty. Równie istotny jest obszar kształtowania rzetelnej i jednolitej polityki informacyjnej. W tym wyjątkowo trudnym czasie ochrona przed dezinformacją odgrywa szczególną rolę w czynnym kształtowaniu oraz utrwalaniu postaw społecznych wobec działań podejmowanych przez Unię na rzecz krajów członkowskich. Jak podkreślił pan Marek Prawda, Dyrektor Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce: *istnieje niebezpieczeństwo pewnej marginalizacji kraju i pewnego zniechęcenia Polaków do Unii Europejskiej. Z samorządowcami należy dziś przede wszystkim rozmawiać o tym, jak zapobiec pewnym niepokojącym tendencjom, które się pojawiły. Kształtowanie się Samorządu było związane z przygotowaniem do członkostwa w Unii*

³ Źródło: <https://rpo.warmia.mazury.pl/artykul/6568/nowy-instrument-wsparcia-przedsiębiorstw-%E2%80%93-pozyczka-plynnosciowa>

⁴ Źródło: <https://rpo.warmia.mazury.pl/artykul/6472/fundusze-a-koronawirus>

Europejskiej. Uczyliśmy się europejskości, integracji właśnie poprzez doświadczenia samorządowe.

Choć wyniki badań wskazują, że 75% do 85% pytanych Polaków to zwolennicy pozostania w strukturach unijnych, a 49% ankietowanych pozytywnie ocenia działania Unii Europejskiej w obecnym kryzysie, polityka informacyjna rządów pozostaje jednym z głównych czynników warunkujących postrzeganie członkostwa w UE przez społeczeństwa. Jak zaznaczył Pan Ambasador: *nie należy zapominać, że siłą Unii ma być zbiorowe podejmowanie decyzji. Unia Europejska to instytucje i państwa narodowe.* Brak zrozumienia tej współzależności prowadzi do kreowania wizerunku silnych państw, a jednocześnie słabej Wspólnoty. Pomimo głosów krytyki zarzucających instytucjom unijnym brak wystarczająco szybkiej i stanowczej reakcji na wybuch pandemii COVID-19, Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa Żywności już na początku roku ogłosiła sytuację w Chinach potencjalnym zagrożeniem dla Europy. Komisja w bardzo krótkim czasie wyasygnowała, a następnie przekazała około 140 mln euro na opracowanie szczepionki oraz testów w kierunku SARS-CoV-2. W ciągu kilku pierwszych tygodni pandemii dofinansowanie otrzymało około 30 projektów z kilkunastu krajów Wspólnoty. Uruchomiony został mechanizm lotów powrotnych do krajów zamieszkania (na 75% dofinansowania kosztów przez UE mogli liczyć wszyscy obywatele państw Wspólnoty), międzynarodowy transport chorych, czy nieodpłatne transfery nadwyżek materiałów oraz sprzętu pomiędzy państwami Unii. Wspólne zamówienia, wdrożone w lutym br. z myślą o mniej zamożnych krajach unijnych, pomagały wyrównywać szanse w dostępie do niezbędnego zaopatrzenia i środków.

Równoległe z działaniami na rzecz solidarnego ratowania życia i zdrowia Komisja Europejska zmobilizowała w początkowej fazie kryzysu 55 mld euro niewykorzystanych jeszcze w obecnej perspektywie finansowej środków. Polska otrzymała 13 mld euro pomocy dedykowanej programom rozdysponowywanym centralnie oraz w poszczególnych regionach, co stanowi największy udział pojedynczego państwa w utworzonym funduszu. Już na początku marca tego roku część regionów, w tym Warmia i Mazury, prowadziły negocjacje w sprawie zagospodarowania niezakontraktowanych, wciąż dostępnych funduszy na walkę i bieżące usuwanie skutków rozprzestrzeniającej się pandemii. Znacznemu uproszczeniu oraz przyspieszeniu uległy również obowiązujące procedury – jak podkreślił pan Jacek Wolski – *jeszcze przed kryzysem byłoby nie do pomyślenia, że można dokonywać działań z użyciem programów europejskich bez dokonywania w nich zmian. Przed kryzysem procedura zmiany programu trwała miesiące, w tej chwili zobowiązanie Komisji to 10 dni roboczych na przyjęcie zmiany.*

W ramach Europejskiego Banku Inwestycyjnego stworzono instrument wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw w wysokości do 200 mld euro (dedykowany całej Unii) oraz do 100 mld euro na program taniach pożyczek, skierowany do krajowych systemów utrzymania zatrudnienia w okresie przestojów na pomoc w ochronie miejsc pracy oraz osób zatrudnionych (instrument SURE). *Warto zwrócić uwagę, że na przykład w Stanach Zjednoczonych już w pierwszych tygodniach kryzysu 28 milionów ludzi musiało odejść na bezrobocie. W Europie to się nie dzieje, ponieważ bardzo szybko zaczęły działać mechanizmy tzw. postojowego, żeby*

zapewnić płynność przedsiębiorcom i jednocześnie pomóc w utrzymaniu zatrudnienia – podkreślił Ambasador Prawda.

Unia Europejska przygotowuje się obecnie do odbudowy gospodarczej. Obok budżetu wieloletniego UE, wynoszącego ok. 1,1 bln euro na lata 2021-2027, państwa członkowskie powinny mieć również możliwość dysponowania dodatkowymi 750 mld euro w postaci pożyczek (250 mld euro) oraz grantów (500 mld euro) w ramach funduszu odbudowy. Granty będą dedykowane w pierwszej kolejności najbardziej dotkniętym przez kryzys państwom Wspólnoty, do których obecnie zalicza się również Polska. Co ważne, fundusz odbudowy będzie wpisował się w ideę Europejskiego Zielonego Ładu – oznacza to, że państwa będą musiały inwestować w takie technologie, które zrewitalizują ich gospodarki poprzez zielony przemysł i innowacje. *Nie jest naszym celem, żeby odbudować świat, który był i dopiero go naprawiać, tylko od razu odbudowywać świat takim, jakim chcemy żeby był, czyli bardziej „zielony”* – zaznaczył Pan Ambasador. Ekologiczną odbudowę gospodarek ma wspomóc także Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, z którego w ogromnym stopniu będą mogły skorzystać między innymi polskie regiony węglowe. Dostępna pula środków w ramach funduszu została zwiększona z 7,5 mld euro i wynosi obecnie 20 mld euro.

2. Webinarium dla przedstawicieli Biur Regionalnych w Brukseli

3 czerwca z inicjatywy Związku Pracodawców Business & Science Poland (BSP) odbyło się pierwsze robocze webinarium dla przedstawicieli Biur Regionalnych w Brukseli, poświęcone programowi Horyzont Europa. W latach 2021-2027 Horyzont Europa będzie skoncentrowany na umacnianiu bazy naukowej oraz technologicznej europejskiej przestrzeni badawczej, na zwiększaniu europejskich zdolności konkurencyjności i liczby miejsc pracy oraz realizacji priorytetów obywateli Unii Europejskiej. Planowane korzyści to przede wszystkim przyciąganie najbardziej utalentowanych naukowców, wzmocnienie europejskiego sektora badań naukowych i innowacji, tworzenie nowych możliwości rynkowych, transnarodowa mobilność, finansowanie projektów na zasadach konkurencji, wymiana i tworzenie sieci w wymiarze międzynarodowym.

Horyzont Europa jest jednym z priorytetowych działań BSP, które realizowane będzie we współpracy z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, aby wspierać polską naukę, przedsiębiorców oraz instytucje naukowe zainteresowane wdrażaniem innowacji z pomocą Unii Europejskiej. Główne obszary działalności BSP to networking, współpraca przy planowaniu działań, organizacja wydarzeń oraz wymiana informacji pomiędzy Polską a Brukselą.

Jak podkreśliła prowadząca spotkanie, pani Ewa Kocińska-Lange, Dyrektor Generalny ds. Badań i Innowacji BSP, głównym celem Polski w rozpoczynającym się w 2021 roku ramowym programie inwestycyjnym będzie zwiększenie udziału w pozyskiwaniu finansowania z obecnego 1,7% do 3% całego budżetu dedykowanego Horyzontowi Europa. Komisja Europejska planuje przeznaczyć na jego realizację 94,4 mld euro. 13,5 mld euro to środki pochodzące ze sterowanego odgórnie instrumentu odbudowy „Next Generation EU”,

w ramach którego możliwe będzie uzyskanie funduszy na projekty wpisujące się w gospodarkę neutralną dla klimatu, transformację cyfrową oraz sektor zdrowia. Przewiduje się możliwość wdrażania środków europejskiego instrumentu odbudowy gospodarczej również poprzez partnerstwa.

Jednym ze strategicznych elementów, a jednocześnie nowością w programie Horyzont Europa będą misje w zakresie badań naukowych i innowacji, przy których Komisja Europejska będzie współpracować z obywatelami UE oraz zainteresowanymi stronami w procesie ich projektowania, monitorowania oraz oceny. W tym celu utworzono rady misji (5), służące wsparciem w ich określaniu i realizacji. W skład każdej rady wchodzi do 15 ekspertów z obszarów innowacji, badań, właściwych organizacji, kształtowania polityki oraz społeczeństwa obywatelskiego. Obywatelom zostanie stworzona także możliwość uczestnictwa w dyskusjach, wydarzeniach, konferencjach oraz pozostałych działaniach planowanych w miarę postępów osiągniętych w ramach konkretnych misji. Wyniki wspólnej oceny poszczególnych misji będą publicznie dostępne, a obywatele będą brali udział w ocenie projektów *ex post*. Wstępna oś czasu dotycząca zaangażowania obywatelskiego w kształtowanie misji przewiduje w okresie czerwiec-wrzesień 2020 sesje pilotażowe z udziałem obywateli (10) oraz dokonywanie wkładu w ich udoskonalanie.

Misje będą realizowane w pięciu strategicznych obszarach:

- Dostosowanie do zmian klimatu, w tym transformacja społeczna;
- Rak;
- Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe;
- Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta;
- Zdrowe gleby i żywność.

Obok misji, drugim kluczowym obszarem Horyzontu Europa będą partnerstwa europejskie nowej generacji. Strategicznie ukierunkowane na osiągnięcie celów oraz wspieranie założeń polityki unijnej, partnerstwa otrzymają 50% budżetu przewidzianego w ramach całego programu. Obecnie funkcjonuje około 50 czynnych inicjatyw. Partnerstwa w okresie 2021-2027 mają wiązać innowacje oraz badania naukowe z głównymi kierunkami rozwoju państwa, poprzez synergie z regionalnymi oraz krajowymi programami operacyjnymi, a także innymi programami Unii Europejskiej.

Horyzont Europa dopuszcza trzy rodzaje partnerstw:

- między Komisją Europejską oraz partnerami prywatnymi i/lub publicznymi;
- z udziałem krajów Wspólnoty, z fundatorami badań oraz władzami publicznymi w centrum konsorcjum;
- zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie, w których UE uczestniczy w programach finansowania badań i innowacji, podejmowanych przez kraje członkowskie (wymagają wniosków legislacyjnych Komisji Europejskiej).

Polska do września br. może zgłosić Komisji Europejskiej, w jakie partnerstwa będzie planowała się angażować oraz wysokość budżetu, jaki na ten cel przeznaczy. Przewiduje się możliwość finansowania wkładu własnego z wykorzystaniem programów operacyjnych.

Synergie pomiędzy programem Horyzont Europa, a funduszami strukturalnymi to między innymi instrument „Seal of Excellence” (projekty, które nie zostaną zrealizowane ze środków programu ramowego Horyzont Europa, pomimo uzyskania wysokiej oceny, będą mogły ubiegać się o środki z funduszy strukturalnych), transfery (do wysokości 5% ze środków funduszy strukturalnych na poziomie centralnym), finansowanie łączone, pochodzące z różnych programów oraz wcześniej wspomniane już partnerstwa.

3. Przygotowania do Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast

4 czerwca odbyło się kolejne spotkanie dotyczące organizacji wydarzenia w ramach **Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast**, które odbędzie się w pierwszej połowie października br. Podczas tego wydarzenia planowana jest promocja produktów polskiej sieci Citta Slow. Obecnie czekamy na decyzję, czy wydarzenia odbędą się wirtualnie czy hybrydowo, a jeśli hybrydowo, to która część tego Tygodnia będzie z udziałem publiczności.

4. Spotkanie dotyczące nowego instrumentu „Next Generation EU” oraz „Europejskiego planu naprawy gospodarczej”

11 czerwca odbyło się nadzwyczajne spotkanie przedstawicieli Biur Regionalnych w Brukseli z Europejską Komisarz ds. Spójności i Reform panią Elisą Ferreirą dotyczące nowego instrumentu „Next Generation EU” oraz „Europejskiego planu naprawy gospodarczej”. W okresie obecnego kryzysu spowodowanego skutkami pandemii COVID-19 polityka spójności będzie miała kluczowe znaczenie w odbudowie gospodarczej Wspólnoty. Unia Europejska stoi obecnie w obliczu głębokiej recesji, której następstwa obejmą wszystkie kraje członkowskie. Potencjalnie, jednym z głównych zagrożeń tej sytuacji jest ich nierównomierność, która będzie wywierać znaczący wpływ na zróżnicowanie stopnia ożywienia gospodarczego w poszczególnych państwach oraz ich regionach. Proponowane przez Komisję Europejską rozwiązania mają na celu w jak największym stopniu zapobiec tym nierównościom. Spójność stanowi rdzeń tych działań.

Uruchomione zostały dwa pakiety: CRII oraz CRII+ (Coronavirus Response Investment Initiative), dzięki którym fundusze dostępne w ramach bieżących programów będą mogły zostać przeznaczone na zwalczanie skutków kryzysu zdrowotnego – obejmą wydatki na opiekę zdrowotną i wsparcie programów krótkoterminowych. Będą również zapewniać w razie potrzeby wsparcie w postaci kapitału dla MŚP, jako środek tymczasowy, zapewniający skuteczne reagowanie na kryzys zdrowia publicznego. Dzięki staraniom Komisji Europejskiej do dyspozycji Państw członkowskich udostępniono 50 mld euro, upraszczając jednocześnie procedury i zezwalając na 100% finansowanie ze środków unijnych z uwzględnieniem pełnej elastyczności przenoszenia środków pomiędzy różnymi funduszami polityki spójności. Takie rozwiązanie pozwoli państwom członkowskim oraz ich regionom ukierunkować środki jeszcze dostępne w ramach obecnej perspektywy finansowej w najbardziej potrzebujące obszary.

Ułatwieniem ma być także dodatkowa elastyczność, którą objęto koncentracją tematyczną. Uproszczone zostaną procedury audytu oraz oceny ex-ante, przewiduje się także możliwość przedłużenia terminów projektów oraz zaproszeń do projektów. Inicjatywy CRII zostały dostosowane do obecnej sytuacji poprzez zapewnienie natychmiastowego zastrzyku płynności dla programów wpisanych w politykę spójności. Obecnie przewiduje się, że prawie wszystkie kraje członkowskie planują zmienić przynajmniej połowę swoich programów w sposób, który umożliwi im skorzystanie w 100% z elastyczności dostępnych w ramach obydwu programów CRII. Najważniejsze pozostają inwestycje w obszarze rynku pracy, zdrowia (wyposażenie, środki ochrony osobistej, testy) oraz dokapitalizowanie przedsiębiorców.

Pakiet CRII+ uzupełnia inicjatywę CRII, umożliwiając transfery w ramach trzech funduszy polityki spójności, transfery pomiędzy różnymi kategoriami regionów, elastyczność koncentracji tematycznej oraz możliwość finansowania UE w wysokości 100% w roku obrachunkowym 2020-2021, umożliwiając tym samym pełne wykorzystanie środków na walkę ze skutkami pandemii COVID-19. CRII+ uprości także zasady panujące obecnie w Europejskim Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).

27 maja Komisja Europejska zaproponowała obecnie najbardziej kompleksowy plan naprawczy w historii Unii Europejskiej. „New Generation EU” i uruchomi 750 mld euro na niezbędne inwestycje. Sama polityka spójności zostanie zasilona dodatkowymi 55 mld euro w ramach pakietu „reACT EU”, który będzie skoncentrowany na odbudowie spójności i terytoriów Unii Europejskiej, kontynuując i rozszerzając działania w zakresie reagowania kryzysowego. Program „reACT EU” udostępni środki Europejskiemu Funduszowi Pomocy Najbardziej Potrzebującym, Europejskiemu Funduszowi Społecznemu oraz Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego – co ważne, zgromadzone 55 mld euro to środki „nowe”, które nie zostały pozyskane kosztem już istniejących programów polityki spójności. Uruchomienie finansowania planowane jest jeszcze w obecnym roku, aby na bieżąco zaspokajać potrzeby gospodarek państw członkowskich, nie tylko na poziomie krajowym, ale przede wszystkim regionalnym (z uwzględnieniem sytuacji w poszczególnych krajach). Finansowaniem objęte zostaną również systemy opieki zdrowotnej i kapitał obrotowy MŚP. W dłuższej perspektywie „reACT EU” będzie inwestować także w ekologiczne i cyfrowe ożywienie gospodarcze, zgodne z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu. Jak podkreśliła Komisarz Ferreira, podyktowane wyjątkową sytuacją środki elastyczności, które pozwoliły nawet na transfery pieniężne z najsłabszych do najmocniej rozwiniętych regionów (dopuszczalne jedynie w nagłych wypadkach), będą w perspektywie czasu ulegać normalizacji na rzecz zarządzania zorientowanego na spójność. Opracowanie klucza, według którego Komisja Europejska opracuje właściwą formułę, pozwalającą na rozdzielenie środków z „reACT EU” będzie możliwe w październiku br., kiedy dostępne będą statystyki z pierwszej połowy 2020 roku.

Pomoc Unii Europejskiej to także zupełnie nowy instrument SURE o wartości 100 mld euro, który za pośrednictwem systemu korzystnych pożyczek będzie pomagał utrzymywać miejsca pracy oraz dochody w europejskich przedsiębiorstwach. Decyzją Komisji Europejskiej złagodzone dotąd bardzo złożone wymogi, które w wielu przypadkach uniemożliwiały państwom członkowskim wspieranie ich własnych firm. Funkcjonowanie rynku wewnętrznego

będzie zależne od działań podejmowanych na rzecz wyrównywania szans pomiędzy wszystkimi członkami Wspólnoty, a wdrażane instrumenty naprawcze mają przyczynić się do przywrócenia utraconej gwałtownie w ostatnich miesiącach równowagi ekonomicznej.

Wniosek Komisji Europejskiej dotyczący rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2014-2020 obejmuje uruchomienie dodatkowych 58,3 mld euro, które zostaną w jak najkrótszym czasie włączone do już istniejących programów w bieżącej perspektywie. Dla zmaksymalizowania skuteczności tego wsparcia metodologia podziału środków między państwa będzie opierać się na równowadze pomiędzy elementami spójności a występującymi elementami kryzysu, takimi jak stan bezrobocia czy względne bogactwo. 10 mld euro z tej puli zostanie w kolejnym etapie rozdzielone jesienią 2021 roku, w pierwszej kolejności z uwzględnieniem potrzeb najbardziej potrzebujących obszarów. Dla uproszczenia procesu programowania między innymi uwarunkowania ex-ante oraz koncentracja tematyczna nie będą miały zastosowania. Aby umożliwić szybki zwrot oraz uproszczony dostęp do dodatkowych środków proponuje się również, aby 50% dodatkowej alokacji w 2020 roku udostępnić natychmiast, po zmianie programu/programów jako finansowanie wstępne, które będzie rozliczone dopiero po ich zakończeniu. Ułatwi to państwom członkowskim i regionom korzystanie z tej formy finansowania w celu wypłacania zaliczek dla beneficjentów. Roczne płatności zaliczkowe w okresie 2021-2023 miałyby zostać wypłacane w odniesieniu do dodatkowych zasobów, rozdzielanych pomiędzy programy. Skuteczność, wydajność oraz wpływ obejmujący wszystkie dodatkowe środki państwa członkowskie będą mogły sfinalizować w ramach jednej oceny. Istotnym jest fakt, że propozycje Komisji Europejskiej nie oznaczają przedłużenia ostatecznej daty kwalifikowalności, która – również w przypadku dodatkowych środków – pozostanie niezmienną (31 grudnia 2023 roku). Pozwoli to uniknąć wydłużenia okresu, w jakim programy w obecnej perspektywie będą pokrywać się z programami po 2020 roku.

Elastyczne podejście wprowadza środki upraszczające politykę spójności także po 2020 roku. Choć pierwotny wniosek dotyczący okresu programowania po 2020 roku został przedłożony przez Komisję Europejską w 2018 roku, kryzys zdrowotny spowodował konieczność zmian. Pomimo zaawansowanych negocjacji pomiędzy Parlamentem a Radą w sprawie propozycji Komisji, podjęto działania, które mają zapewnić, że efekt pomostowy finansowania w ramach programu „reACT EU” znajdzie swoje miejsce w programach nowej perspektywy na lata 2021-2027. Wniosek Komisji dotyczący wspólnych przepisów na lata 2021-2027 przewiduje między innymi większą elastyczność przenoszenia środków (do 5% łącznej początkowej krajowej alokacji każdego funduszu na dowolny inny instrument zarządzany pośrednio lub bezpośrednio; do 5% łącznej początkowej krajowej alokacji każdego funduszu na inny fundusz/fundusze; do 5% całkowitej początkowej alokacji krajowej według funduszu pomiędzy EFRR, EFS lub Fundusz Spójności). Próg dla operacji rozłożonych na dwa okresy programowania obniżono do 5 mln euro, możliwe też będzie łatwe i szybkie wykorzystanie funduszy w reakcji na wyjątkowe okoliczności, określone w Pakcie na rzecz Stabilności i Wzrostu.

Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji, wpisany w politykę spójności, jest kolejnym funduszem wsparcia o charakterze przejściowym. Propozycja Komisji obejmuje zwiększenie

dostępnych w jego ramach środków z początkowych 7,5 mld do ponad 44 mld euro, poprzez zwiększenie zasobów Wieloletnich Ram Finansowych do 11,3 mld euro oraz poprzez zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel, przydzielone na lata 2021-2027 (32,4 mld euro). Ukierunkowany na uwzględnienie kosztów przejścia w procesie transformacji wpisanej w Europejski Zielony Ład, ma pomóc najbardziej dotkniętym regionom europejskim, których gospodarka oparta jest wciąż na węglu (między innymi w Polsce).

III. WYDARZENIA W DOMU POLSKI WSCHODNIEJ

W okresie sprawozdawczym Dom Polski Wschodniej przygotował i rozesłał następujące monitoringi legislacyjne DPW:

- w zakresie polityki rolnej Unii Europejskiej,
- w zakresie polityki zdrowotnej
- w zakresie przemysłu.

18 czerwca odbyło się kolejne spotkanie z cyklu Kawa z ekspertem. Tematem była „Deinstytucjonalizacja – doświadczenia z wdrażania funduszy UE, kryzysu koronawirusa i związane z tym wyzwania na przyszłość”, a ekspertami byli: pani Joanna Charytonowicz, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego, Komisja Europejska oraz pani Katarzyna Glowacka-Rochebonne, Dyrekcja Generalna ds. Polityki regionalnej i miejskiej, Komisja Europejska. W spotkaniu uczestniczyło 67 osób.

Deinstytucjonalizacja to przejście od opieki instytucjonalnej do opieki lokalnej/środowiskowej. Założeniem jest zastąpienie oferowania miejsc w dużych instytucjach, wsparciem w postaci świadczenia pomocy w lokalnych wspólnotach. Przez opiekę instytucjonalną rozumiemy duże wieloosobowe instytucje (np. kilkadziesiąt, a nawet sto i więcej podopiecznych w jednym budynku), z nastawieniem na zapewnienie opieki jak największej ilości osób po możliwie najniższych kosztach. Podopieczni są w takich instytucjach często zupełnie oddzieleni lub znacznie oddaleni od środowiska lokalnego.

W Polsce rozumiemy tak np.:

- instytucjonalną pieczę zastępczą dla dzieci w tzw. domach dziecka;
- długoterminową i całodobową opiekę nad osobami starszymi, schorowanymi, czy z niepełnosprawnościami w Domach Opieki Społecznej i Domach Seniora;
- długoterminową opiekę nad osobami schorowanymi w Zakładach Opiekuńczo-Lecznicznych (ZOL), Zakładach Pielęgnacyjno-Opiekuńczych (ZPO);
- leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi w szpitalach psychiatrycznych.

Przez opiekę środowiskową rozumiemy miejsca łatwo dostępne, kameralne – zbliżone do warunków domowych, z założenia blisko społeczności lokalnej i otwarte na interakcje ze społecznością lokalną, z nastawieniem w pierwszej kolejności na komfort podopiecznego i umożliwienie mu decydowania o tym jak mieszka i żyje oraz włączenie go w społeczeństwo. W Polsce przykładami takiej opieki środowiskowej są:

- piecza zastępcza dla dzieci w warunkach jak najbardziej zbliżonych do domowych, z maksymalnie 14 podopiecznymi;
- dzienna opieka nad osobami starszymi w tzw. Dziennych Domach Opieki/Pomocy, Klubach Seniora, które są blisko zamieszkania osoby starszej lub do których jest zapewniony transport;

- mieszkania chronione⁵ – forma pomocy społecznej przygotowująca pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagająca te osoby w codziennym funkcjonowaniu;
- korzystanie z usług asystenta osobistego – opieka nad osobą starszą we własnym domu oferowana przez profesjonalistów ze społeczności lokalnej;
- warsztaty terapii zajęciowej – miejsca dziennego wsparcia, stwarzające osobom z niepełnosprawnościami możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia;
- dzienna opieka medyczna nad osobami starszymi, chorymi, z niepełnosprawnościami w tzw. Dziennych Domach Opieki Medycznej (DDOM);
- leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi w środowiskowych centrach zdrowia psychicznego, Środowiskowych Domach Samopomocy, Klubach Samopomocy.

Zasadniczą różnicą między usługami oferowanymi w instytucjach i w środowisku jest skala – liczba podopiecznych, którzy znajdują się w jednym budynku, liczba personelu (opiekunów i pielęgniarzy przypadająca na osobę) oraz jakość oferowanej opieki (warunki pracy personelu, komfort życia podopiecznych oraz możliwość interakcji z lokalnym środowiskiem).

Deinstytucjonalizacja nie polega wyłącznie na rezygnacji z instytucji. Należy ją postrzegać w szerszym kontekście zmiany podejścia do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Chodzi m.in. o zindywidualizowanie wsparcia oraz branie pod uwagę woli i preferencji osób, na których rzecz usługi są świadczone. Wymaga to zatem koordynacji działań na wielu płaszczyznach.

Dlaczego deinstytucjonalizacja jest ważna dla Komisji Europejskiej i powinna również dla nas wszystkich?

- Kierując się postanowieniami konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami (UN CPRD), konwencji ONZ o prawach dziecka oraz europejskiej konwencji praw człowieka, kraje członkowskie oraz władze Unii Europejskiej są zobowiązane wdrożyć rozwiązania intensyfikujące odejście od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki świadczonej na szczeblu lokalnym. Wśród najważniejszych artykułów konwencji UN CPRD odnoszących się do deinstytucjonalizacji podstawowe znaczenie ma artykuł 19, który formułuje prawo do niezależnego życia.
- Zgodnie z art. 10 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej osoby starsze mają prawo do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.
- Wedle Ogólnoeuropejskich Wytycznych Przejścia od Opieki Instytucjonalnej do Opieki Świadczonej na Poziomie Społeczności Lokalnych⁶ niezbędne jest stworzenie

⁵ W dniu 1 maja 2018 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rodziny w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2018 r. poz. 822), które określa minimalne standardy usług oraz minimalne standardy pomieszczeń w mieszkaniu chronionym. Od 1 stycznia 2022 r. w jednym mieszkaniu będzie mogło mieszkać najwyżej siedem osób.

⁶ <https://www.power.gov.pl/strony/o-programie/dokumenty/ogolnoeuropejskie-wytyczne-dotyczace-przejscia-od-opieki-instytucjonalnej-do-opieki-swiadczonej-na-poziomie-lokalnych-spolecznosci/>

krajowych i regionalnych planów działania na rzecz deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności.

- Zintensyfikowanie procesu deinstytucjonalizacji jest zatem konieczne w celu realizacji przez Polskę standardów wyrażonych w tych dokumentach międzynarodowych.
- Każdy z nas może znaleźć się w sytuacji, w której będzie potrzebował tego typu opieki i dobrze byłoby mieć wybór, jak taka opieka ma wyglądać.

Skala problemu⁷

Dorośli

- Istnieje ponad 800 instytucji, w których mieszka ponad 80 000 osób.
- Średnia liczba mieszkańców domu typu DPS wynosi około 103 osoby rocznie. Dla porównania w jednej placówce komercyjnej mieszkają średnio 24 osoby, w rodzinnym domu pomocy – 5, a w mieszkaniu chronionym – 4 osoby.
- Liczba osób niepełnosprawnych w instytucjach nie jest znana, ale szacunki mówią o co najmniej 12 tys. osób.
- Rola domów opieki zdrowotnej jest często wykonywana przez ośrodki opieki medycznej, czyli Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze (ZOL) i Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze (ZPO), choć nie jest to ich ustawowa funkcja. Według danych z Ministerstwa Zdrowia w 2018 r. w 438 ZOL/ZPO przebywało łącznie 43 tys. pacjentów.

Dzieci w pieczy zastępczej⁸

- Według stanu z dnia 31 grudnia 2017 r. na terenie całego kraju działało 1 168 placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej, które dysponowały 18,9 tys. miejsc. W końcu grudnia 2017 r. przebywało w nich 16,9 tys. wychowanków.
- W odniesieniu do dzieci, sprawozdanie z wdrażania art. 31 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sugeruje, że nie ma dokładnych danych na temat umieszczania dzieci z niepełnosprawnościami w placówkach w Polsce.
- Nie ma wystarczającej liczby rodzin zastępczych, zwłaszcza wyspecjalizowanych w chorych i niepełnosprawnych dzieciach, co skutkuje umieszczeniem ich w DPS i ZOL.
- Brak wsparcia w zakresie samodzielnego życia w dorosłości skutkuje niechęcią rodzin do wspierania dzieci niepełnosprawnych. Rodziny zgłaszają również, że po latach opieki nad takimi dziećmi nie chcą umieszczać ich w DPS, ale często wydaje się, że jest to jedyny dostępny wariant.

Dorośli z zaburzeniami psychicznymi

- Na podstawie wyników badania EZOP u 23% osób rozpoznano w ciągu życia przynajmniej jedno zaburzenie psychiczne. WHO przewiduje, że w ciągu najbliższych 20 lat depresja stanie się najczęstszym problemem zdrowotnym.

⁷ <https://www.disability-europe.net/downloads/1009-year-4-2018-19-policy-theme-il>

⁸ http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2018/06/raport_deinstytucjonalizacja.pdf

- Obecny model udzielania świadczeń opieki psychiatrycznej jest oparty na pomocy instytucjonalnej udzielanej na oddziałach całodobowych. Obecny sposób ich finansowania (osobodzień) nie motywuje do skracania czasu hospitalizacji.
- W Polsce istnieje ponad 24 tys. miejsc w szpitalach psychiatrycznych (w większości wypełnionych).

Dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi⁹

- W Polsce ponad 600 tys. osób poniżej 18. roku życia wymaga zapewnienia profesjonalnej opieki i ta liczba wzrasta. Dostęp do świadczeń na terenie kraju jest nierówny, oparty na pomocy udzielanej przez lekarzy psychiatrów i nie zaspokaja potrzeb tej populacji (słabo rozwinięta pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna).

Osoby starsze

- Polska jest krajem starzejącym się. W 2019 r. osoby w wieku 60+ to 25% ogółu ludności. W 2050 będzie to 40% ogółu ludności.
- Zapotrzebowanie na różne formy opieki zdrowotnej będzie wzrastać. Obecnie istnieje duże zróżnicowanie w dostępie do usług w zależności od regionu i miejscowości zamieszkania.
- Brak statystyk na temat aktualnych kolejek do opieki długoterminowej.
- W latach 2012-2014 dostępność do opieki geriatrycznej pogorszyła się. Zmniejszyła się liczba poradni i oddziałów geriatrycznych, wzrosła liczba oczekujących i rzeczywisty czas oczekiwania na takie leczenie. Dostęp do świadczeń geriatrycznych wykazuje duże zróżnicowanie terytorialne.

Podjęmowane działania

- Dane na temat społeczności lokalnych (na koniec 2017 r.):
 - 677 mieszkań chronionych, które oferują 2 863 miejsca;
 - 779 środowiskowych domów samopomocy — dla 31 345 użytkowników;
 - 715 zakładów aktywności zawodowej – dla 27 097 osób;
 - 240 placówek dla seniorów (159 Dziennych Domów i 81 Klubów seniora) zapewniających 6 265 miejsc dla osób starszych;
 - opracowany standard Dziennego Domu Opieki Medycznej (DDOM) i 53 ośrodki wsparcia w ramach programu krajowego PO WER 2014-2020;
 - kolejne DDOM-y tworzone w ramach regionalnych PO (ok. 80);
 - wiele z tych inwestycji i ich zainicjowanie odbyło się dzięki funduszom UE.

Fundusze UE:

- Perspektywa finansowa 2014-2020 i dostępne w niej środki EFS i EFRR były i są ogromną szansą do stymulacji procesu zmian i zapewnienia pełnego dostępu do społeczeństwa dla tych, którzy są obecnie „niewidzialni” i/lub „zinstytucjonalizowani”.

⁹ <https://siecobywatelska.pl/raport-watchdoga-jak-zle-jest-w-polskiej-psychiatrii-dzieci-i-mlodziezy/>

- Deinstytucjonalizacja oznacza nie tylko zmiany w architekturze, ale przede wszystkim zmianę nastawienia społeczeństwa i budowanie usług zorientowanych na konkretne osoby, zindywidualizowanych, nastawionych na klienta.

EFRR

- Trudno oszacować kwotę przeznaczoną na wsparcie procesu deinstytucjonalizacji z ERFF. Całkowita alokacja na inwestycje w infrastrukturę społeczną i zdrowotną to 2 944 265 401 EUR.
- Jednym z celów EFRR jest: promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.
- Przykładowe inwestycje to budowa, remont, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, wyposażenie infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacją usług.
- W przypadku usług społecznych wsparcie jest realizowane zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020*, w przypadku usług zdrowotnych zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020*.
- W ramach inwestycji EFRR wykluczone jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę placówek opiekuńczo-pobytowych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych (rozumianych zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. W drodze wyjątku wsparcie tego typu instytucjom może zostać udzielone jedynie w przypadku, gdy rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. Warunki te określone są w kryteriach wyboru projektów.

EFS

Na poziomie krajowym poprzez Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój finansowane są następujące działania:

- Aby zwiększyć jakość aktywizacji społeczno-ekonomicznej osób z niepełnosprawnościami, opracowano standardy usług asystenckich.
- W celu zwiększenia kompetencji władz lokalnych i kadr systemu wsparcia rodzin i pieczy zastępczej – narzędzie do opracowania stanu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej wraz z rekomendacjami oraz szkolenia.
- W celu standaryzacji opieki i usług asystenckich dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i w celu wsparcia deinstytucjonalizacji – standardy

usług domowych dla osób starszych; nowe modele dostarczania usług. Planowany jest również projekt na opracowanie i wdrożenie lokalnych planów działań.

- W ramach celu „Rozwój mieszkań wspomaganych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” finansowane jest opracowanie standardów i pilotażu mieszkań wspomaganych dla różnych grup docelowych.
- W zakresie celu „Poprawa jakości i dostępu do usług zdrowotnych” sfinansowano model opieki koordynowanej w służbie zdrowia (testowany obecnie przez NFZ jako tzw. model POZ+) oraz opracowano model Dziennych Domów Opieki Medycznej, jako alternatywnej formy opieki dla osób starszych – wdrożony w pilotażu (53 DDOMy). DDOMy niedługo powinny zostać wpisane do koszyka świadczeń gwarantowanych.
- W ramach innowacji społecznych sfinansowano opracowanie 15 modeli środowiskowych centrów zdrowia psychicznego oraz testowanie 14 z nich. Ostatnio ruszył również konkurs na skalowanie modelu takiego centrum dla dzieci i młodzieży.

W ramach wspierania usług społecznych i zdrowotnych poprzez Regionalne Programy Operacyjne finansowane są następujące działania (łączna wartość środków to prawie 1 mld EUR):

- Dla dzieci:
 - szkolenia dla rodzin zastępczych i adopcyjnych;
 - restrukturyzacja pieczy zastępczej pow. 14 dzieci;
 - placówki wsparcia dziennego dla rodzin;
 - streetwork – praca pedagogiczna prowadzona na ulicy.
- Dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych:
 - usługi opiekuńcze i asystenckie – Dzielne Domy Opieki/Pomocy, teleopieka, usługi asystenckie i opiekuńcze w domu, usługi sąsiedzkie, wynajem sprzętu medycznego;
 - mieszkania wspomagane, w tym mieszkania chronione i usługi;
 - DDOM-y zakładane zgodnie z opracowanym w PO WER modelem;
 - hospicja.
- Dla osób z zaburzeniami psychicznymi:
 - środowiskowe centra zdrowia psychicznego zakładane zgodnie z opracowanymi w PO WER modelami.

COVID-19

- Ogólnie ryzyko w instytucjach (DPS, ZOL) w odniesieniu do zakażeń i śmierci jest kilkadziesiąt razy wyższe niż w środowisku poza instytucją.
- Komisja Europejska zgodziła się na przesunięcia środków dostępnych w ramach Programów Operacyjnych na zwalczanie skutków pandemii. Na obecną chwilę, w ramach EFRR, zostało już przesunięte ponad 800 mln PLN na działania związane z COVID-19. Zgodnie z potrzebami wskazanymi przez stronę polską, kwota ta została w znakomitej większości przeznaczona na szpitale, ale inne jednostki także mogą

i powinny zwracać się ze swoimi potrzebami do Instytucji Zarządzających. Chodzi o udzielenie jak najszerszego wsparcia tam gdzie jest to potrzebne. Komisja Europejska rekomenduje na przykład wsparcie laboratoriów diagnostycznych i wykonywania testów na szeroką skalę, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się choroby.

- Realokacja środków ma na celu natychmiastową reakcję na obecny kryzys, dlatego musi istnieć wyraźny związek między inwestycjami a zaistniałą sytuacją kryzysową. Inwestycje, sprzęt medyczny i sanitarny (maski, urządzenia jednorazowego użytku itp.) powinny być dostarczane zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami.
- Możliwe jest tymczasowe dostosowanie szpitali lub przekształcanie części szpitali w izolowane oddzielne jednostki, ponieważ ma to bezpośredni związek z obecną sytuacją. Jednak inwestycje długoterminowe, z perspektywą realizacji na najbliższe lata, powinny być uzgadniane zgodnie z procedurą stosowaną przed pandemią (tj. uzgodnione przez Komitet Sterujący, poparte analiza potrzeb/mapami potrzeb opieki zdrowotnej). Wszystkie inwestycje w szpitale i laboratoria diagnostyczne, podjęte w odpowiedzi na kryzys, powinny zostać uzgodnione z Wojewodą.
- W czasie pandemii COVID-19 Komisja zaoferowała dużą elastyczność i możliwość sfinansowania środków ochronnych, sprzętu medycznego, przygotowania miejsc kwarantanny, wyżywienia i dofinansowania pensji pracowników w instytucjach, np. DPS. Jednakże pomoc jest tylko doraźna związana z ratowaniem życia i zapewnienia opieki osobom w tych instytucjach. W żadnym wypadku wsparcie nie może iść na rozwój/rozbudowę tych instytucji.
- Wsparcie w ramach PO WER dla wszystkich zarejestrowanych DPS – ok. 322,5 mln PLN (16 projektów ROPS w trybie nadzwyczajnym na rzecz ochrony zdrowia i życia pensjonariuszy DPS). IZ RPO zadeklarowały dotychczas działania na ponad 190 mln.
- Projekt nadzwyczajny MRPiPS w ramach PO WER na rzecz wsparcia dzieci przebywających w pieczy zastępczej – 130 mln PLN (środki ochronne i sprzęt komputerowy do zdalnej nauki).
- Centra zdrowia psychicznego – teleporady, linia wsparcia dla osób doświadczających kryzysu wywołanego epidemią.

Kilka głównych wyzwań we wdrażaniu deinstytucjonalizacji oraz kierunki rozwoju:

- Trwałość i stabilność finansowa (przykład DDOM) – pilotaże i modele powinny być wdrożone do systemu opieki i kontynuowane ze środków krajowych.
- Kadry – konieczność rozwoju zawodu „opiekun medyczny” (został stworzony, ale nie jest finansowany z NFZ).
- Integracja usług społecznych i zdrowotnych oraz efektywna współpraca między Ministerstwem Zdrowia i Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
- Wsparcie i zaangażowanie szerokiego grona interesariuszy oraz współpraca ze społecznością lokalną.
- Uwaga na modernizację zaplecza instytucjonalnego – aby pod hasłem transformacji nie wzmocniać istniejących struktur.
- Nierówności w dostępie do usług.
- Mentalność – konieczność uświadomienia społeczeństwu wagi problemu.

- Dobrze rozwinięte zintegrowane podejścia we wszystkich regionach zapewniające komplementarność interwencji między EFRR i EFS.
- Konieczność opracowania, wdrożenia i monitorowania długoterminowej strategii deinstytucjonalizacji, za którą powinny iść odpowiednie środki na rozwój alternatywnych (względem instytucji) form wsparcia.

IV. ZAPROSZENIA, PROGRAMY, PROJEKTY, STAŻE, STYPENDIA

1. Access City Award 2021

Ruszyła 11. edycja konkursu Access City Award. Celem nagrody jest docenienie chęci, zdolności i wysiłków władz lokalnych, aby dostosować przestrzeń miejską do potrzeb osób niepełnosprawnych. Chodzi o zagwarantowanie równego dostępu, poprawę jakości życia i zapewnienie możliwości korzystania ze wszystkich zasobów i przyjemności, jakie miasta mają do zaoferowania.

Europejskie miasta, w których mieszka ponad 50 000 mieszkańców, mogą składać wnioski do 9 września 2020 r. Komisja Europejska zwycięzcom pierwszego, drugiego i trzeciego miejsca prześle nagrody w wysokości odpowiednio 150 000 euro, 120 000 euro i 80 000 euro.

W ubiegłym roku nagrodę Access City Award 2020 przyznano Warszawie za jej zdolność do znacznej ogólnej poprawy łatwości dostępu do miasta.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/events/200609_access_city_pl

2. Eurodesk – Programy, stypendia i staże – według terminów zgłoszeń

Termin składania wniosków 14-07-2020

Kultura w solidarności, solidarność w kulturze

Wsparcie inicjatyw kulturalnych podejmowanych w trakcie trwania pandemii, których celem jest wzmocnienie solidarności Europejczyków oraz idei Europy jako wspólnej, otwartej dla obywateli przestrzeni.

Fundator: Europejska Fundacja Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/kultura-w-solidarnosci-solidarnosc-w-kulturze>

Termin składania wniosków 15-07-2020

Stypendia Fundacji Konrada Adenauera

Stypendia dla absolwentów i doktorantów planujących naukę w Niemczech.

Fundator: Fundacja Konrada Adenauera w Polsce

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendia-fundacji-konrada-adenauera>

Termin składania wniosków 3-08-2020

Ochrona ekosystemów

Dotacje na ochronę ekosystemów i podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zmian klimatu i możliwości działań zapobiegawczych.

Fundator: Fundusze Norweskie i Fundusze EOG

<https://www.eurodesk.pl/granty/fundusze-eog-ochrona-ekosystemow>

Termin składania wniosków 31-08-2020

Praktyki i stypendia w Europejskim Centrum Języków Nowożytnych (ECML)

Głównym celem ECML, będącego organem Rady Europy, jest działanie na rzecz wdrożenia polityki językowej i promocji innowacyjnych metod nauczania języków nowożytnych.

Fundator: Rada Europy - Europejskie Centrum Języków Nowożytnych

<https://www.eurodesk.pl/granty/praktyki-i-stypendia-w-europejskim-centrum-jezykow-nowozytnych-ecml>

Stypendia muzyczne Jütting

Jednorazowe stypendia dla szczególnie utalentowanych polskich i niemieckich studentów akademii muzycznych i nie tylko.

Fundator: Fundacja Hans i Eugenia Jütting Stendal

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendia-muzyczne-jutting>

Młodzi Innowatorzy World Summit Awards

Konkurs promuje innowacyjność w wykorzystaniu nowych technologii, mającą na celu sprostanie najważniejszym współczesnym wyzwaniom społecznym, cywilizacyjnym i kulturowym.

Fundator: International Center for New Media

<https://www.eurodesk.pl/granty/wsa-young-innovators>

Termin składania wniosków 11-09-2020

Działania programu Maria Skłodowska-Curie - Horyzont 2020

Unijny program na rzecz badań i innowacji oraz wspierania rozwoju kariery zawodowej i szkoleń pracowników naukowych.

Fundator: Komisja Europejska – DG ds. Badań Naukowych i Innowacji

<https://www.eurodesk.pl/granty/dzialania-programu-maria-sklodowska-curie-horyzont-2020>

Termin składania wniosków 15-09-2020

Platne staże w Trybunale Sprawiedliwości UE

Trybunał Sprawiedliwości każdego roku oferuje płatne staże dla absolwentów studiów z zakresu prawa, nauk politycznych i tłumaczeń konferencyjnych.

Fundator: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

<https://www.eurodesk.pl/granty/platne-staze-w-trybunale-sprawiedliwosci-ue>

Stypendia Dyrekcji Komisji Europejskiej ds. Tłumaczeń Ustnych i Konferencji

Stypendia dla studentów studiów magisterskich lub podyplomowych z zakresu tłumaczeń ustnych.

Fundator: Komisja Europejska – DG ds. Tłumaczeń Ustnych

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendia-dyrekcji-komisji-europejskiej-ds-tlumaczen-ustnych-i-konferencji>

Termin składania wniosków 16-09-2020

Stypendium z ochrony środowiska w Niemczech

Stypendia dla absolwentów polskich szkół wyższych wszystkich kierunków studiów zawierających w swoim programie tematykę ochrony i zarządzania środowiskiem, ochrony przyrody, zrównoważonego rozwoju, edukacji ekologicznej.

Fundator: Niemiecka Fundacja Federalna Środowisko

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendium-z-ochrony-srodowiska-w-niemczech>

Termin składania wniosków 30-09-2020

Staże w Komitecie Ekonomiczno-Społecznym

Główne cele staży to: uzupełnienie i zastosowanie w praktyce wiedzy nabytej przez stażystów w czasie studiów; dostarczenie stażystom praktycznej wiedzy na temat działania różnych departamentów KSE.

Fundator: Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

<https://www.eurodesk.pl/granty/staze-w-komitecie-spoleczo-ekonomicznym>

Stypendia DAAD na pobyty studyjne dla absolwentów kierunków artystycznych

Stypendia dla absolwentów kierunków artystycznych na pobyt studyjny oraz roczne lub dwuletnie uzupełniające studia magisterskie na jednej z niemieckich uczelni.

Fundator: DAAD – Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendia-daad-na-pobyty-studyjne-dla-absolwentow-kierunkow-artystycznych>

Praktyki w Europejskim Komitecie Regionów

Praktyki i staże (krótkoterminowe i długoterminowe) w Europejskim Komitecie Regionów dla absolwentów lub studentów uczelni wyższych oraz pracowników sektora publicznego i prywatnego.

Fundator: Europejski Komitet Regionów

<https://www.eurodesk.pl/granty/praktyki-w-komitecie-regionow>

Termin składania wniosków 01-10-2020

Erasmus+ Młodzież, Akcja 1 – Mobilność osób pracujących z młodzieżą

Dotacje na międzynarodowe szkolenia, seminaria, współpracę w sieci, wizyty studyjne i staże w organizacjach partnerskich.

Fundator: Komisja Europejska – DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/erasmus-mlodziez-mobilnosc-pracownikow-mlodziezowych>

Erasmus+ Młodzież, Akcja 3 - Wsparcie w reformowaniu polityk

Fundusze na międzynarodowe i krajowe seminaria umożliwiające dialog z osobami odpowiedzialnymi za wyznaczanie kierunku polityki w dziedzinach związanych z młodzieżą.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/erasmus-mlodziez-rozwoj-polityki-mlodziezowej>

Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki - Granty Wyszehradzkie

Program wspiera finansowo współpracę kulturalną, wymiany naukowe i badania, edukację, wymiany młodzieżowe i współpracę transgraniczną.

Fundator: Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki

<https://www.eurodesk.pl/granty/międzynarodowy-fundusz-wyszehradzki-granty-wyszehradzkie>

Europejski Korpus Solidarności - Projekty rozwoju zawodowego

Oferty płatnych staży i zatrudnienia umożliwiające młodym Europejczykom rozwijanie umiejętności i zdobywanie doświadczeń zawodowych, które zwiększą ich szanse na rynku pracy.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego

<https://www.eurodesk.pl/granty/europejski-korpus-solidarnosci-projekty-rozwoju-zawodowego>

Europejska Fundacja Młodzieży – Granty na międzynarodowe działania młodzieżowe

Celem programu jest dofinansowanie działań służących promowaniu idei pokoju, zrozumienia i współpracy w duchu poszanowania praw człowieka, demokracji, tolerancji i solidarności.

Fundator: Rada Europy

<https://www.eurodesk.pl/granty/europejska-fundacja-mlodziezy-granty-na-międzynarodowe-dzialania-mlodziezowe>

Erasmus+ Młodzież, Akcja 2 - Transnarodowe Inicjatywy Młodzieżowe

Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/erasmus-mlodziez-wspolpraca-na-rzecz-innowacji-i-wymiany-dobrych-praktyk-międzynarodowe-inicjatywy-mlodziezowe>

Europejski Korpus Solidarności - Projekty wolontariatu

Oferty pracy społecznej umożliwiające młodym Europejczykom zdobywanie nowych umiejętności, kompetencji i doświadczeń oraz rozwój osobisty, społeczny, obywatelski i zawodowy.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego

<https://www.eurodesk.pl/granty/europejski-korpus-solidarnosci-projekty-wolontariatu>

Erasmus+ Młodzież, Akcja 2 - Partnerstwa strategiczne

Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/erasmus-mlodziez-wspolpraca-na-rzecz-innowacji-i-wymiany-dobrych-praktyk-partnerstwa-strategiczne>

Europejski Korpus Solidarności - Projekty solidarności

Dofinansowanie krajowych projektów młodzieżowych realizowanych na rzecz lokalnych społeczności.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego

<https://www.eurodesk.pl/granty/europejski-korpus-solidarnosci-projekty-solidarnosci>

Erasmus+ Młodzież, Akcja 1 - Wymiany młodzieżowe

Granty na współpracę i organizację międzynarodowych, pozaszkolnych spotkań grup rówieśników.

Fundator: Komisja Europejska - DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/erasmus-mlodziez-wymiany-mlodziezowe>

Termin składania wniosków 15-10-2020

RITA – Granty wyjazdowe na działania realizowane w ramach innych programów

Dofinansowanie wyjazdów do krajów programu RITA – przemiany w regionie, odbywanych w celu rozwijania partnerstwa, udziału w konferencjach, konsultacji wniosków, rozwoju efektów projektu itp.

Fundator: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

<https://www.eurodesk.pl/granty/rita-granty-wyjazdowe-na-dzialania-realizowane-w-ramach-innych-programow>

Termin składania wniosków 20-10-2020

Juvenes Translatores – Konkurs translatorski dla szkół

Konkurs translatorski dla uczniów szkół średnich, którzy chcą się przekonać na czym polega praca tłumacza.

Fundator: Komisja Europejska – Dyrekcja ds. Tłumaczeń

<https://www.eurodesk.pl/granty/juvenes-translatores-konkurs-translatorski-dla-szkol>

Termin składania wniosków 30-10-2020

Dotacje na projekty między szkołami wyższymi z Polski i Niemiec

Fundacja wspiera przedsięwzięcia w dziedzinie nauk humanistycznych, kulturoznawstwa, prawa oraz nauk społecznych i ekonomicznych.

Fundacja: Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki

<https://www.eurodesk.pl/granty/dotacje-na-projekty-miedzy-szkolami-wyzzszymi-z-polski-i-niemiec>

Termin składania wniosków 31-10-2020

Staże w Europejskim Trybunale Obrachunkowym

Kilkumiesięczne, płatne lub niepłatne staże w Europejskim Trybunale Obrachunkowym.

Fundacja: Europejski Trybunał Obrachunkowy

<https://www.eurodesk.pl/granty/staze-w-trybunale-obrachunkowym>

Termin składania wniosków 15-11-2020

Stypendia artystyczne rządu szwajcarskiego

Stypendium obejmuje pełny program studiów magisterskich realizowany w Szwajcarii. Przeznaczone jest dla studentów kierunków artystycznych wszystkich specjalności.

Fundator: Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendia-artystyczne-rzadu-szwajcarskiego>

Termin składania wniosków 01-12-2020

Program Fulbrighta USA – UE – Granty dla obywateli UE

Dofinansowanie dla obywateli państw członkowskich UE na studia, badania i wykłady w USA dotyczące spraw unijnych i dla obywateli USA na studia i badania związane z tematyką unijną.

Fundator: Komisja Europejska – DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury

<https://www.eurodesk.pl/granty/program-fulbrighta-usa-ue-granty-dla-obywateli-ue>

Termin składania wniosków 15-12-2020

Euroscola – konkurs dla młodzieży

Program Parlamentu Europejskiego, którego celem jest zapoznanie uczniów z różnych krajów europejskich z działalnością Parlamentu.

Fundator: Biuro Parlamentu Europejskiego

<https://www.eurodesk.pl/granty/euroscola-konkurs-dla-mlodziezy>

Termin składania wniosków 31-12-2020

SCOPE - Program praktyk wakacyjnych dla studentów medycyny

Program SCOPE umożliwia studentom wydziałów lekarskich wyjazd na miesięczne praktyki wakacyjne do wielu zakątków świata.

Fundator: IFMSA Polska - Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny

<https://www.eurodesk.pl/granty/scope-program-praktyk-wakacyjnych-dla-studentow-medycyny>

Termin składania wniosków 14-01-2021

Studia doktoranckie na Europejskim Instytucie Uniwersyteckim (EUI)

Studia doktoranckie o profilu europejskim z zakresu historii i cywilizacji, ekonomii, prawa, nauk politycznych i społecznych.

Fundator: Europejski Instytut Uniwersytecki we Florencji

<https://www.eurodesk.pl/granty/studia-doktoranckie-na-europejskim-instytucie-uniwersyteckim-eui>

Termin składania wniosków 20-01-2021

Vulcanus – praktyki w Japonii

Praktyki przemysłowe w Japonii dla studentów kierunków inżynierskich i nauk ścisłych z państw członkowskich Unii Europejskiej

Fundator: Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP

<https://www.eurodesk.pl/granty/vulcanus-praktyki-w-japonii>

Więcej informacji: <https://www.eurodesk.pl/granty>

Źródło: Sieć informacji europejskiej dla młodzieży Eurodesk: <https://www.eurodesk.pl/>

Departament Współpracy Międzynarodowej

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

ul. Emilii Plater 1

10-562 Olsztyn

e- mail: dwm@warmia.mazury.pl

tel.: 89 52 19 820

Twitter: <https://twitter.com/dwmwarmia>

